

TEATROLOGIJA KRLEŽODULI I KRLEŽOKLASTI U MEDIJSKOM RATU

Knjiga *Mit o Krleži ili krležoduli i krležoklasti u medijskom ratu* autorice Sanje Nikčević objavljena je u Matici hrvatskoj prije nekoliko mjeseci i odmah je izazvala pozornost. Knjiga na zanimljiv i dinamičan način, uz puno citata živih osoba s naše kulturne scene, prikazuje medijski rat dvije oštro suprotstavljene skupine ljudi oko lika i djela Miroslava Krleže. Krleža izaziva oprečne reakcije od samih početaka svog djelovanja, no nakon II. svjetskog rata je ustoličen kao nedodirljiva veličina i arbitar kulturnog prostora a do danas je njegov lik narastao do mitskih razmjera. Upravo zbog toga je suprotstavljene strane koje su se mogle vidjeti u medijima 2011.-2013. Sanja Nikčević nazvala krležoduli i krležoklasti. Krležoklasti (Davor Velnić, Igor Žic ili Radovan Ivšić) smatraju da je Krleža najveća nepogoda hrvatske književnosti jer je bio loš pisac koji je dobio i slavu i moć zahvaljujući političkoj poziciji Titova prijatelja, da je djelovao ideološki prema drugim piscima i svojom sjenom ugušio sve ostale, da je bio osoran i bezobrazan u polemikama, iz vlastite taštine tražio da se samo njega čita, a nije nikad kritički progovorio o problemima komunističkog društva koje ga je ustanovilo kao nedodirljivu književnu i intelektualnu veličinu bez pravog pokrića. Na drugoj su krležoduli (Velimir Visković, Predrag Matvejević, Vjeran Zuppa, Mani Gotovac) koji smatraju da je Krleža naš najveći i jedini pravi pisac koji zaslužuje sve počasti a da ga je država Hrvatska tobože devedesetih gotovo zabranila.

Nikčević pokazuje razmjere njihova sukoba, razotkriva istine i laži jednog i drugog pristupa te pokazuje da sukob nije književni nego ideološki. Krležoklasti su na tzv. „desnim“ pozicijama i nezadovoljni su što Hrvatska nije nakon 1990. napravila ono što je Jugoslavija napravila 1945. tj. dovela „svoje“ ljude na ključne pozicije u kulturi nego su svi ostali na svojim pozicijama i nastavili i dalje zagovarati prošli sustav i njegove vrijednosti. S druge strane krležoduli su tzv. „lijevi“ i smatraju da je hrvatska država ono najgore što se Hrvatskoj moglo dogoditi jer je upravo

Sanja NIKČEVIĆ

lijepo krenulo u Jugoslaviji, a sad su na vlast došli religiozni i nacionalistički fanatici koji ugrožavaju te dosege. Dokaz da je sukob ideološki, a ne samo književni, jesu krležofili, oni koji doista vole Krležu kao pisca (Miro Medimorec, Boris Senker, Georgij Paro) ali ni jedne ni druge ne zanimaju ako nisu iz njihova političkog tabora.

Sanja Nikčević
Mit o Krleži
Matica hrvatska, 2016.

Osim analize ovog sukoba, iznošenja glavnih argumenata krležodula i krležoklasta, kao i njihova objektivnog sagledavanja – autoricu su potaknule na istraživanje tedvije teze krležodula. Krležoduli su od kraja devedesetih, a silovito u dvijetisućitima nametali dvije teze: prva da su „Krležu devedesetih gotovo zabranili“ a druga da se „Krleža ne igra dovoljno na kazališnim scenama“. Sanja Nikčević popisala je sve premijere nastale prema Krležinim tekstovima u profesionalnom kazalištu od 1991. do kraja 2015. i dokazala da se i te kako igrao jer je od 1991. do kraja 2015. odigrano 78 novih premijera na Krležine tekstove što nema niti jedan

drugi hrvatski pisac. Igran je i devedesetih, koje su ne treba zaboraviti bile ratne, pa su tako od 1991. do 2000. postavljene 22 premijere od čega čak 6 godine 1993. kada se slavila stogodišnjica rođenja unatoč ratu. Upravo zbog medijskog pritiska „da se Krleža ne igra“ od 2001. do 2015. samo u pet godina postavljeno je 28 premijernih naslova! Autorica nabraja i ostale časti i počasti koje Krleža dobiva dokazujući da Krleža nikako nije bio u Hrvatskoj zabranjen ili barem „potisnut“ devedesetih (npr. 1993. obilježena je njegova obljetnica sa šest premijera od čega sva četiri HNK, održan je skup u HAZU pod pokroviteljstvom predsjednika Franje Tuđmana i objavljen I. tom *Krležijane*, personalne enciklopedije, a npr. stalno najzastupljeniji autor u lektiri, itd.)

Knjiga je ne samo pokušaj da se u javnosti prestanu iznositi lažne teze i optužbe nego i vapaj. Krležoduli su na vlasti u našoj kulturi i njihov pritisak na medije oblikuje i našu kulturu pa problem nije u samom poštivanju i veličanju Krležina djela nego u tome što se izriječom zatvara prostor svim drugim piscima. I to kako onima koji su stvarali neposredno prije Krleže i ušli u kanon (npr. Milan Begović, Ivo Vojnović) a čak ni suvremenici koji su ušli u kanon ne prolaze puno bolje. Obljetnica Marijana Matkovića, odličnog pisca prošla je 2015. (100 godina rođenja i 30 godina smrti) s dva mala skupa bez ikakve medijske pompe, i s jednom predstavom u Karlovcu (jedinom postavljenom od njegove smrti)! marijanu Matkoviću)! Ne čudi nas da je tako jer je Vjeran Zuppa izriječom rekao *Nakon pada Berlinskog zida odjednom smo se našli u razvalini između onoga što je Krleža i, možda, Begović, te onoga što tek ima nastati. Nestaje jedna literatura u kojoj se nalaze neki Božičevići, Matkovićevi, Kušanovi, Šoljanovi, Brešanovi, Bakmazovi, Bakarićevi komadi, pa i 'Miris, zlato i tamjan'* (Željko Ivanjek, „Nepodnošljiva lakoća igranja Krleže“ Jutarnji list, 3. listopada 2009.) Da ne govorimo o piscima koji su izbačeni iz kanona kao podilaženje publici jer su pisali melodrame, pučke komade i dobro skrojene komade (npr. Vojmil Rabadan, Kalman Mesarić, Janko Matko).

Knjiga je predstavljena javnosti na Književnoj večeri posvećenoj toj temi u Matici hrvatskoj na kraju stare godine te izazvala veliko zanimanje javnosti. Osim predavanja autorice na temu „Krležoduli i krležoklasti u medijskom ratu ili kako preživjeti buku i dalje voljeti umjetnost?“ mlada glumica Selma Mehić izvela je dio predstave *Krležina Saloma*. To je bila diplomatska predsta-

va za završetak njezina školovanja na osječkoj Umjetničkoj akademiji (pod mentorstvom Maje Đurinović) a priču o Salomi i Ivanu Krstitelju priča na zanimljiv način – kako rječju tako i pokretom.

Knjiga *Mit o Krleži* je izazvala medijski odjek, a naravno da će izazvati i napade, ali je ponudila jasno pokazan problem, ozbiljno istraživanje koje pobija neistine koje se čuju u javnosti i odličan je temelj za dalja istraživanja. Sama autorica pak govori u zaključku da je knjiga vapaj za time da prestanemo govoriti samo o Krleži te da krenemo i u prikazivanje, istraživanje, analiziranje, igranje – ostalih pisaca. Ona sama najavljuje takve projekte u vlastitim istraživanjima. (hs)

Nagradu hrvatskoga glumišta za ostvarenja u 2016. dobila je Nela Koszisz za glavnu žensku dramsku ulogu za ulogu Laure Lenbachove u predstavi „U agoniji“ (PUK – Putujuće kazalište i Scena Ribnjak Centra mladih Ribnjak, Zagreb)

